МАРКЕТИНГ І РИНКОВІ ВІДНОСИНИ

УДК 336.71:005.35 **DOI: 10.37332/2309-1533.2024.2.7**
JEL Classification: Q13

Кузьменко С.В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ,
Мельниченко В.В.,
канд. екон. наук, технічний директор, Natural Fertilisers Limited, м. Уіклоу (Ірландія)

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦУКРУ УКРАЇНИ

Kuzmenko S.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor at the department of administrative management and foreign economic activity, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv,
Melnychenko V.V.,
cand.sc.(econ.), Tech director, Natural Fertilisers Limited, Wicklow (Ireland)

TRENDS AND PERSPECTIVES OF SUGAR MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE

Постановка проблеми. Нині воєнні дії, які відбуваються в Україні внаслідок широкомасштабної агресії рф 24 лютого 2022 р., призвели до значного погіршення продовольчої безпеки в Україні, яке спричинене порушеними логістичними ланцюгами, зруйнованими інфраструктурою, господарствами та виробництвами, зменшенням кількості виробленого продовольства на працюючих підприємствах. Війна в Україні створила безпрецедентні виклики для всіх секторів економіки, включаючи ринок цукру. Незважаючи на складні умови, галузь продовжує функціонувати, пристосовуючись до нових реалій. Військові дії призвели до значних порушень у логістичних ланцюгах, ускладнюючи транспортування сировини та готової продукції. Багато портів, залізничних шляхів та доріг були пошкоджені або перебувають у зоні бойових дій, що ускладнює експорт та внутрішню дистрибуцію цукру. Деякі цукрові заводи опинилися у зоні бойових дій або були зруйновані, що призвело до зниження виробничих потужностей. Зменшення кількості діючих заводів впливає на обсяг виробництва цукру. Проте, незважаючи на складну ситуацію в країні, у 2023 році працювало 30 цукрових заводів, що на 7 більше порівняно з 2022 роком. Наслідком цього виробництво цукру в 2023 році збільшилось до 1612 тис. т, що на 281 тис. т більше порівняно з 2022 роком, що, своєю чергою, призвело до збільшення обсягів експорту цукру в 1,7 раза.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблем та перспектив розвитку ринку цукру знайшли своє відображення в роботах іноземних та вітчизняних вчених, зокрема таких, як: Бондар В. С., Калетнік Г. М., Гореленко В. І., Старосуд В. І., Амонс С. Е., Красняк О. П., Буряк Р. І., Кузьменко С. В., Коротинський О. В., Самайчук С. І., Томашевська О. А., Томілін О. О., Фурса А. В., Нагорна О. В. та інших.

Однак окремі аспекти розвитку ринку цукру залишаються дискусійними і потребують подальшого дослідження. Актуальними завданнями наразі є оптимізація посівних площ цукрових буряків з використанням інноваційних технологій в умовах воєнного стану та обмеженого фінансово-кредитного забезпечення.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування стратегічних напрямів розвитку і конкретних заходів щодо перспектив розвитку ринку цукру України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цукрові буряки відіграють важливу роль в агропромисловому комплексі України. Вирощування цукрових буряків забезпечує значні доходи для аграріїв і сприяє розвитку сільських територій. Цукрова промисловість створює робочі місця як у сільському господарстві, так і в переробній галузі. Основний продукт, отримуваний з цукрових буряків, – це цукор, який є важливим харчовим продуктом. Цукор використовується у виробництві кондитерських виробів, напоїв, консервованих продуктів та багатьох інших харчових продуктів. Виробництво цукру з цукрових буряків сприяє розвитку експорту, що забезпечує додаткові валютні надходження в економіку країни. Україна є одним з важливих експортерів цукру на світовому ринку. Також після переробки цукрових буряків залишається багато побічних продуктів, таких як жом і меляса, як сировина для виробництва біоетанолу, кормових добавок та інших продуктів.

За останні десятиліття відбулися значні зміни щодо посівних площ, урожайності та вирощування цукрових буряків в Україні (рис. 1).

Рис. 1. Виробництво, посівні площі та урожайність цукрового буряку в Україні

Джерело: побудовано авторами за даними [10]

Як видно з даних рис. 1, за досліджуваний період найбільші посівні площі під цукровим буряком були в 1990-2000 роках – 13,2 млн га і при цьому виробництво становило 15,5 млн т при урожайності 221 ц/га. Проте вже з 2005 року посівні площі зменшились у 20 разів і склали 652 тис. га [16].

У сезоні 2022 та 2023 років вітчизняні виробники цукрових буряків зіткнулися з низкою серйозних викликів, серед яких військові дії, зростання витрат на 1 га вирощування буряків, несприятлива погода, яка ускладнювала збирання врожаю [15]. Проте за таких умов вітчизняні виробники продовжили нарощування виробництва цукрових буряків. Так, у 2023 році було вироблено 12,8 млн т цукрових буряків, що на 28,2 % більше порівняно з 2022 роком (рис. 1).

За період 2000–2022 рр. відбулось зменшення вирощування цукрових буряків як у підприємствах, так і у господарствах населення. У 2022 році вирощування цукрових буряків у підприємствах зменшилась на 14,3 %, а у господарствах населення – майже в 4 рази порівняно з 2000 роком (рис. 2). Крім того, варто відзначити позитивну динаміку урожайності цукрових буряків. У 2023 році урожайність цукрових буряків у підприємствах склала 533,6 ц/га, що у 3 рази більше порівняно з 2000 роком.

В Україні цукор виробляють згідно галузевого стандарту якості цукру ДСТУ 4623:2023 «Цукор. Технічні умови». Даний стандарт є повністю гармонізованим з вимогами країн Європейського Союзу [9]. Саме це сприяло нарощуванню виробництва та експорту українського цукру. Як видно з даних рис. 3, у 2022 році було експортовано 181 тис. т цукру на суму 139,4 млн дол. США, а середня ціна 1 тонни склала 770 дол. США. Незважаючи на війну та на складну соціально-економічну ситуацію в Україні, вітчизняні виробники цукру наростили виробництво та експорт цукру у 2023 році до 506 тис. т. При цьому більша частина вітчизняного цукру була експортована до країн Європейського Союзу: у Румунію – понад 30 %, Італію – понад 12 %, Болгарію – понад 10 % [8].

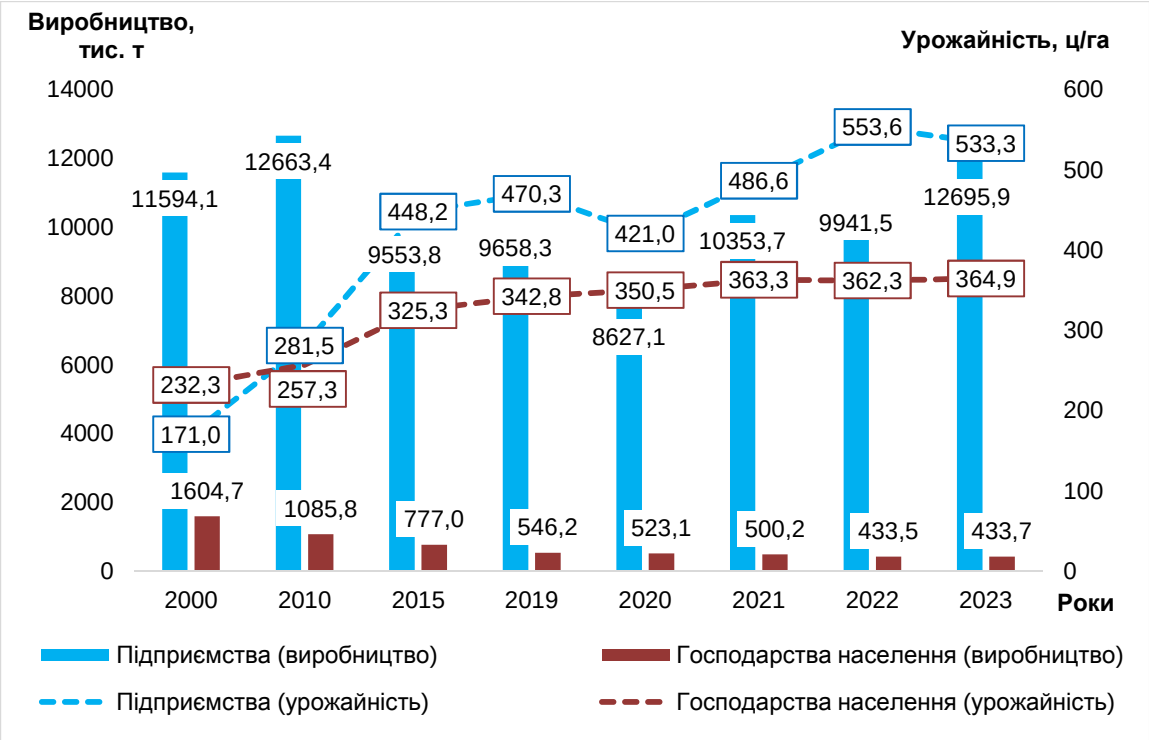

Рис. 2. Виробництво та урожайність цукрового буряку в Україні в розрізі основних виробників

Джерело: сформовано авторами за даними [10]

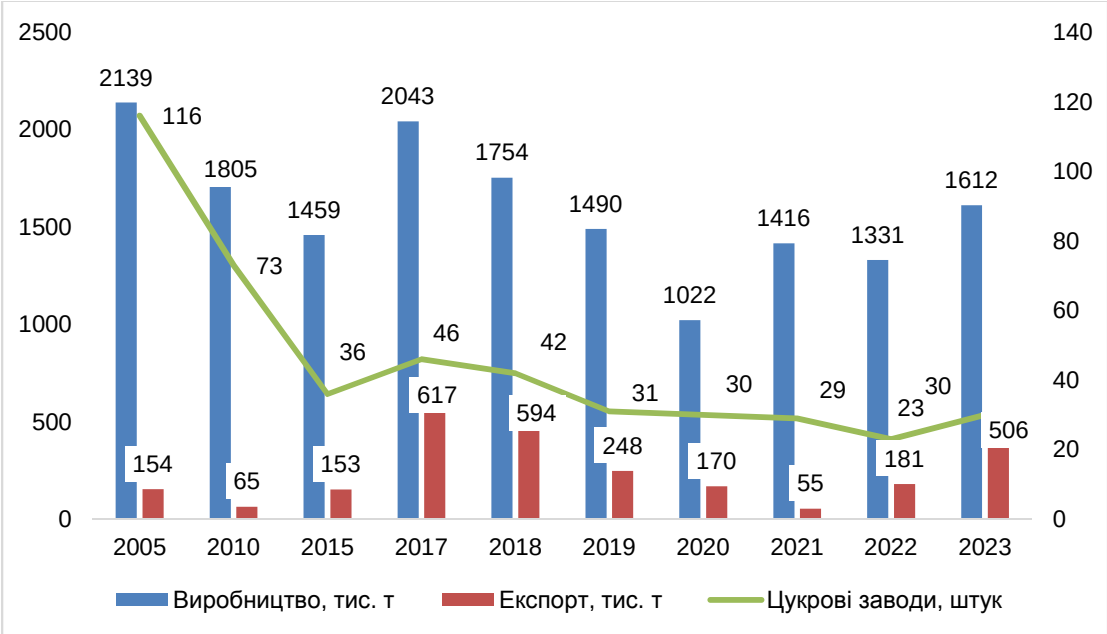

Рис. 3. Виробництво та експорт цукру в Україні

Джерело: сформовано авторами за даними [10]

За даними рис. 4 можна зробити висновок, що за досліджуваний період спостерігається значні коливання щодо виробництва цукру в Україні.

Починаючи з 2017 року, відбулося зменшення обсягів виробництва цукру. Водночас, у 2021 році спостерігається збільшення виробництва цукру до 1416 тис. т. Проте військові дії на території України призвели до зменшення виробництва цукру до 1331 тис. т у 2022 році. Сприятливі природно-кліматичні умови та оптимізм вітчизняних виробників цукру призвели до збільшення обсягів виробництва солодкої продукції до 1612 тис. т у 2023 році [10].

Не дивлячись на нестійку кон'юнктуру на ринку цукру, ми зробили прогноз щодо вітчизняного виробництва з урахуванням трьох варіантів – найбільш очікуваний, оптимістичний та песимістичний. В оптимістичному варіанті прогнозу очікується збільшення виробництва цукру у 2024 році в порівнянні з 2023 роком лише на 10,8 %. В найбільш очікуваному варіанті у 2024 році цукру вироблять 1582 тис. т.

При песимістичному варіанті остерігатиметься скорочення виробництва цукру на 12 % порівняно з 2023 роком (рис. 4).

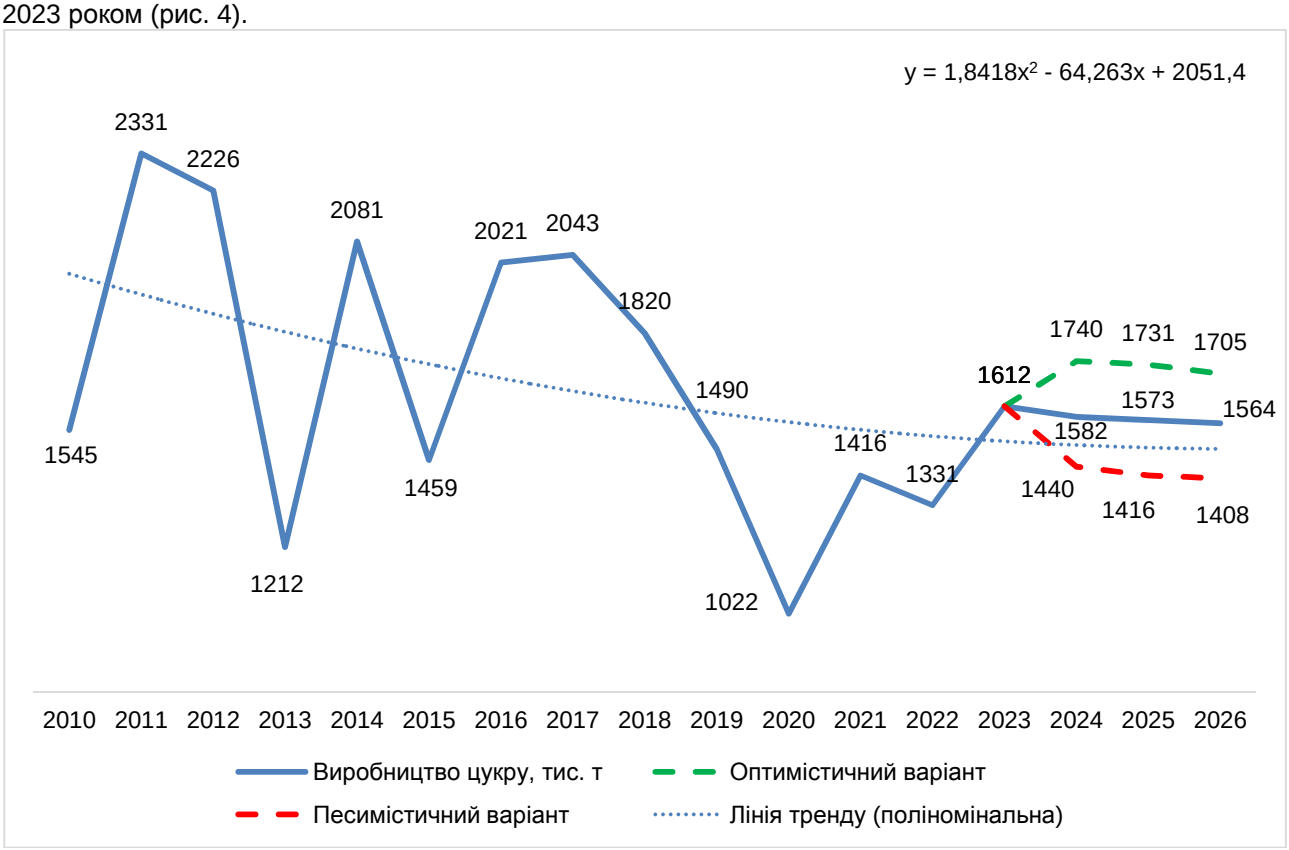

Рис. 4. Прогноз виробництва цукру в Україні

Джерело: побудовано авторами за даними [10]

На рис. 5 відображено прогноз урожайності цукрових буряків в України. Аналізуючи ці дані, можна зробити висновок, що протягом наступних 3 років очікуються незначні збільшення урожайності цукрових буряків, навіть при песимістичному варіанті прогнозу.

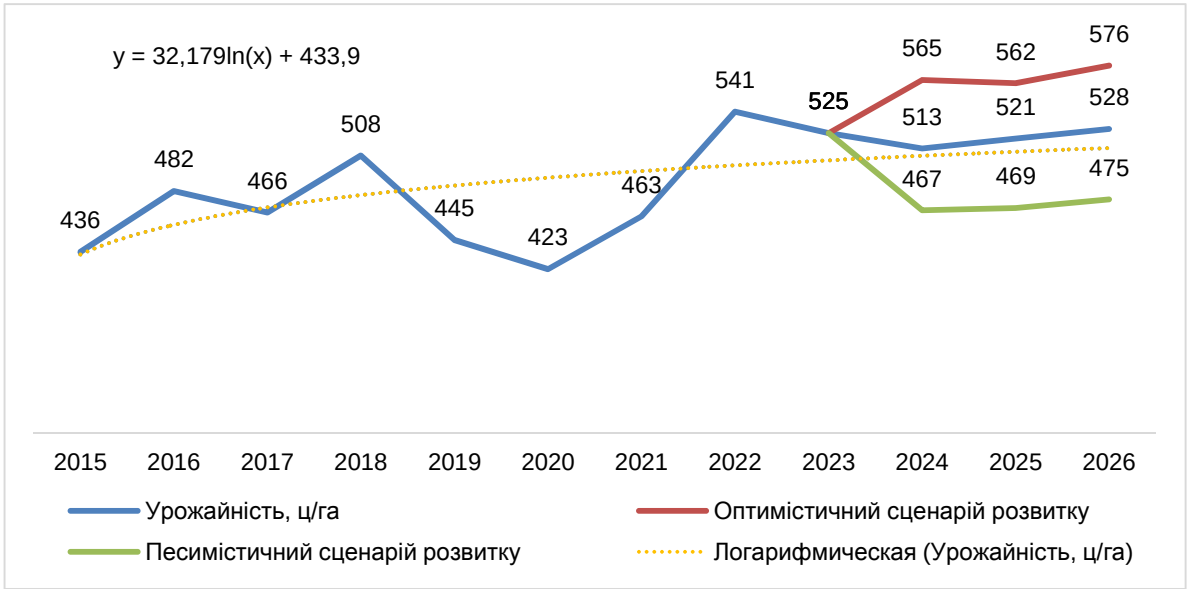

Рис. 5. Прогноз урожайності цукрових буряків в Україні

Джерело: побудовано авторами за даними [10]

На основі даних табл. 1 було проведено оцінку варіативності обсягів виробництва цукру в Україні протягом 2000–2023 рр.

Таблиця 1

Посівні площі, виробництво та урожайність олійних культур в Україні

Роки	Виробництво цукру, тис. т	Темп росту (ланцюговий), %	Темп росту базисний до 2000 р., %	Відхилення від середнього показника, %	Абсолютний приріст (ланцюговий), тис. т	Темп приросту (ланцюговий), %
2000	1551	-	100	-8,5	-	-
2001	1650	106,38	106,38	-2,6	99	6,38
2002	1417	85,88	91,36	-16,4	-233	-14,12
2003	1452	102,47	93,62	-14,3	35	2,47
2004	1791	123,35	115,47	5,7	339	23,35
2005	1897	105,92	122,31	11,9	106	5,92
2006	2597	136,90	167,44	53,2	700	36,90
2007	1868	71,93	120,44	10,2	-729	-28,07
2008	1574	84,26	101,48	-7,1	-294	-15,74
2009	1267	80,50	81,69	-25,2	-307	-19,50
2010	1545	121,94	99,61	-8,8	278	21,94
2011	2331	150,87	150,29	37,5	786	50,87
2012	2226	95,50	143,52	31,4	-105	-4,50
2013	1212	54,45	78,14	-28,5	-1014	-45,55
2014	2081	171,70	134,17	22,8	869	71,70
2015	1459	70,11	94,07	-13,9	-622	-29,89
2016	2021	138,52	130,30	19,3	562	38,52
2017	2043	101,09	131,72	20,6	22	1,09
2018	1820	89,08	117,34	7,4	-223	-10,92
2019	1490	81,87	96,07	-12,1	-330	-18,13
2020	1022	68,59	65,89	-39,7	-468	-31,41
2021	1416	138,55	91,30	-16,4	394	38,55
2022	1331	94,00	85,82	-21,5	-85	-6,00
2023	1612	121,11	103,93	-4,9	281	21,11
Середнє значення	1694,7	x	x	x	x	x

Джерело: сформовано авторами на основі [10]

Середнє значення ряду динаміки за аналізований період набуло значення: $\bar{x} = \frac{40673}{24} = 1694,7$ тис. т. Найбільш поширеним прийомом для оцінки сезонних коливань є показник відхилення річних даних до середнього показника (табл. 1).

Отже, варіативність обсягу виробництва цукру в Україні можна оцінити за допомогою показників середньоквадратичного відхилення та коефіцієнта варіації. Середньоквадратичне відхилення (σ) показує абсолютне відхилення саме індивідуальних значень від середньоарифметичного та розраховується за формулою 1:

$$\delta = \sqrt{\frac{1}{n}\sum_{i=1}^{n}(x_i - \bar{x})^2}, \quad (1)$$

де x_i – *i*-й елемент вибірки;

$\bar{x}$ – середнє арифметичне вибірки, розраховується як $\bar{x} = \frac{1}{n}\sum_{i=1}^{n} x_i$;

n – обсяг (розмір) вибірки.

Коефіцієнт варіації (V) (англійською variation coefficient) є відносною величиною, що служить для характеристики мінливості або коливань ознаки і, відповідно, показує відносний ступінь відхилення

окремих значень саме від середньоарифметичного значення. Коефіцієнт варіації розрахуємо за формулою (2):

$$\nu_{r} = \frac{\delta}{\bar{x}} \qquad (2)$$

Розрахуємо середньоквадратичне відхилення та коефіцієнт варіації: $\delta = \sqrt{\frac{3352593,}{24}} = 373,8$ тис. т, $\nu - = \frac{373,8}{1694,7} x100 = 22,1\%$. Це вказує, що обсяг виробництва може відхилятися від середнього значення на 373,8 тис. т, тобто на 22,1 %. Варіювання показників є: слабким за умови, коли коефіцієнт варіації менше 10 %; середнім, якщо знаходиться в межах від 11–25 %; значним, якщо більше 25 %. В нашому випадку варіювання розрахованого показника є середнім, а прогнозування розвитку є відносно проблемним, адже показник набуває «випадкового» значення.

Для оцінки особливостей внутрішнього попиту на цукор обчислимо показник внутрішнього споживання ($С_{ВН}$) на основі детермінованої моделі адитивного типу (формула (3)):

$$С_{ВН} = Ф_{СП} + В, \qquad (3)$$

де $Ф_{СП}$ – фактичний фонд споживання за рік, тис. т;
В – загальні річні витрати цукру на корм та втрати, тис. т.

Враховуючи те, що фактичний фонд споживання цукру визначається з урахуванням кількості населення та середньодушового споживання, то формула (3) трансформується у формулу (4):

$$С_{ВН} = К_{НАС} \times С_{СЕР} + В \qquad (4)$$

де $С_{СЕР}$ – середньодушове споживання цукру, кг за рік;
$К_{НАС}$ – кількість населення країни, тис. осіб.

Прогноз середньодушового споживання цукру в Україні розрахуємо на основі рівняння поліному четвертого степеню: $y = – 0,0041 x^4 + 0,1308 x^3 - 1,4417 x^2 + 5,0242 x + 33,148$. Ми розрахували проноз споживання цукру в 2025 та 2026 роках. Так, прогнозні величини (рис. 6) вказують, що у 2025 році спостерігається зменшення споживання цукру на душу населення на 20,4 % порівняно з 2021 р.

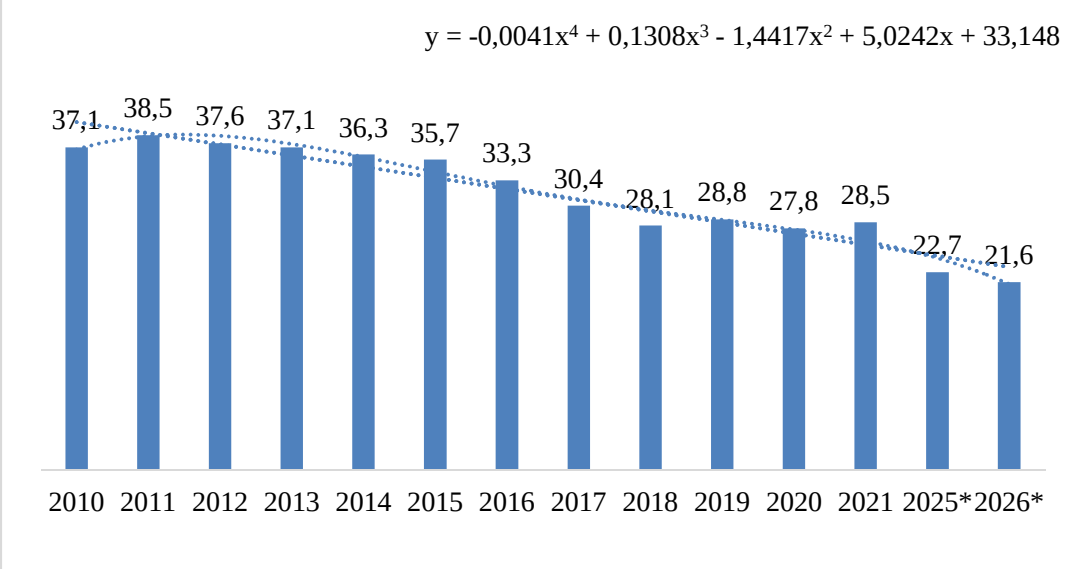

Рис. 6. Динаміка та прогноз середньодушового споживання цукру в Україні, кг на душу населення в рік (*прогнозні дані)

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

Отже, як показують прогнозні розрахунки, реалізація стратегії розвитку цукрової галузі України, її реструктуризація, модернізація та диверсифікація виробництва дозволить, в кінцевому підсумку, скоротити кількість неефективних підприємств, дасть можливість зосередити виробництво саме на технічно інноваційних цукрових заводах, що дозволить забезпечити внутрішній попит на цукор, біопаливо та інші продукти цукрової галузі з мінімальними витратами, що також дозволить змінити свої позиції на світових ринках, пропонуючи якісну та конкурентоспроможну продукцію.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження доводить, що ринок цукру

України останнім часом почав відроджуватися насамперед завдяки нарощуванню експорту, попри досить складну ситуацію в галузі. Ринок цукру України має значний потенціал для розвитку, попри виклики, пов'язані з війною та економічною нестабільністю. Використання сучасних технологій, підтримка з боку держави, розвиток експортних можливостей та впровадження екологічно стійких практик є ключовими напрямками для досягнення стійкого зростання. З урахуванням цих аспектів український ринок цукру може зберегти конкурентоспроможність та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому.

Предметом подальших наукових досліджень стануть питання щодо оцінювання ефективності вирощування цукрових буряків з використанням інноваційних технологій в умовах воєнного стану.

Література

1. Бондар В. С., Фурса А. В. Бурякоцукрова галузь України в умовах нестабільності світового ринку цукру. *Економіка АПК.* 2018. № 7. С. 37-46.

2. Бондар В. С., Фурса А. В., Гореленко В. І. Загострення конкуренції на ринку цукру. *Цукрові буряки.* 2017. № 4. С. 6-9.

3. Букін Е. К. Аналіз часткової рівноваги політики виробництва цукру в Україні. *Економіка АПК.* 2019. № 4. С. 97-106.

4. Калетнік Г. М., Старосуд В. І., Амонс С. Е. Організаційно-економічні засади підвищення ефективності виробництва насіння цукрових буряків. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2017. № 10(26). С. 7-23.

5. Коденська М. Ю., Сегеда С. А. Закономірності розвитку аграрно-промислового виробництва та ефективність його функціонування. *Економіка АПК.* 2018. № 6. С. 30-39.

6. Красняк О. П. Методичні підходи дослідження інтеграційних процесів в бурякоцукровому підкомплексі та структури ринку цукру. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 5(1). С. 36-41.

7. Красняк О. П., Амонс С. Е. Ринок цукру: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.1.64.

8. На світовому ринку цукру прогнозують профіцит. URL: https://agroportal.ua/news/mir/na-svitovomu-rinku-cukru-prognozuyut-proficit (дата звернення: 18.05.2024).

9. Офіційний сайт Національної асоціації цукровиків України «Укрцукор». URL: http://www.ukrsugar.com/uk (дата звернення: 17.05.2024).

10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 29.05.2024).

11. Самайчук С. І. Аналіз виробництва сільськогосподарської продукції: регіональний аспект. *Агросвіт*. 2020. № 7. С. 31-36.

12. Томашевська О. А. Проблеми розвитку та підвищення економічної ефективності виробництва цукрових буряків. *Проблеми економіки*. 2017. № 2. С. 347-352.

13. Томілін О. О. Регіональні особливості розвитку бурякоцукрового підкомплексу України. *Економіка АПК*. 2016. № 3. С. 38-43.

14. Фурса А. В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності бурякоцукрового виробництва. *Економіка АПК*. 2016. № 11. С. 30-39.

15. Хто виробив найбільше цукру? Огляд виробництва у сезоні 2022. URL: https://latifundist.com/analytics/32-hto-virobivnajbilshe-tsukru-oglyad-virobnitstva-u-sezoni-2022 (дата звернення: 19.05.2024).

16. Цукрові прогнози 2024/25: дефіцит, складна логістика, конкуренція та турбулентний сезон. URL: https://latifundist.com/analytics/33-svitove-virobnitstvo-tsukru-v-novomu-sezoni-problemi-vikliki-i-perspektivi-ukrayini (дата звернення: 24.05.2024).

17. Sugar World 2024: гравці ринку обговорили інноваційні методи підвищення врожайності цукрового буряку. URL: http://www.ukrsugar.com/uk/post/sugar-world-2024-gravci-rinku-obgovorili-innovacijni-metodi-pidvisenna-vrozajnosti-cukrovogo-buraku (дата звернення: 28.05.2024).

18. Buryak R. I., Kuzmenko S. V., Nahorna O. V. Marketing support of the activities of the agricultural formations and processing enterprises : monography. Tallinn : Teadmus OÜ, 2021. 1029 p.

References

1. Bondar, V.S. and Fursa, A.V. (2018), "Sugar-beet industry of Ukraine in terms of instability of the world sugar market", *Ekonomika APK*, no. 7, pp. 37-46.

2. Bondar, V.S., Fursa, A.V. and Horelenko, V.I. (2017), "Intensification of economic competition in the global sugar market and the main causes of its instability", *Tsukrovi buriaky,* no. 4, pp. 6-9.

3. Bukin, E.K. (2019), "Partial-equilibrium analysis of the Ukrainian sugar policy", *Ekonomika APK,* no. 4, pp. 97-106.

4. Kaletnik, H.M., Starosud, V.I. and Amons, S.E. (2017), "Organizational and economic principles for

increasing the efficiency of Sugar beet seed production", *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, no. 10(26), pp. 7-23.

5. Kodenska, M.Yu. and Seheda, S.A. (2018), "Regularities of development of agro-industrial production and the efficiency of its functioning", *Ekonomika APK*, no. 6, pp. 30-39.

6. Krasniak, O.P. (2017), "Methodical approaches to the research of integration processes in sugar beet subcomplex and sugar market structure", *Ekonomika. Finansy. Pravo,* no. 5(1), pp. 36-41.

7. Krasniak, O.P. and Amons, S.E. (2020), "Sugar market: problems and prospects", *Efektyvna ekonomika*, no. 1. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.1.64.

8. "A surplus is predicted in the global sugar market", available at: https://agroportal.ua/news/mir/na-svitovomu-rinku-cukru-prognozuyut-proficit (access date May 18, 2024).

9. "Official website of the National Association of Sugar Producers of Ukraine "Ukrtsukor"", available at: http://www.ukrsugar.com/uk. (access date May 17, 2024).

10."Official website of the State Statistics Service of Ukraine", available at: http://www.ukrstat.gov.ua. (access date May 29, 2024).

11.Samaichuk, S.I. (2020), "Analysis of agricultural production: regional aspect", *Ahrosvit*, no. 7, pp. 31-36.

12.Tomashevska, O.A. (2017), "Problems of Development and Increase of Economic Efficiency of Sugar Beet Production", *Problemy ekonomiky*, no. 2, pp. 347-352.

13.Tomilin, O.O. (2016), "Regional aspect of production sugar beet subcomplex of Ukraine", *Ekonomika APK*, no. 3, pp. 38-43.

14.Fursa, A.V. (2016), "Improvement strategy of competitive ability in the production of sugar beet and sugar", *Ekonomika APK*, no. 11, pp. 30-39.

15."Who produced the most sugar? Production review for the 2022 season", available at: https://latifundist.com/analytics/32-hto-virobivnajbilshe-tsukru-oglyad-virobnitstva-u-sezoni-2022 (access date May 19, 2024).

16."Sugar forecasts 2024/25: shortages, complex logistics, competition, and a turbulent season", available at: https://latifundist.com/analytics/33-svitove-virobnitstvo-tsukru-v-novomu-sezoni-problemi-vikliki-i-perspektivi-ukrayini (access date May 24, 2024).

17."Sugar World 2024: market players discussed innovative methods of increasing sugar beet yield", available at: http://www.ukrsugar.com/uk/post/sugar-world-2024-gravci-rinku-obgovorili-innovacijni-metodi-pidvisenna-vrozajnosti-cukrovogo-buraku (access date May 24, 2024).

18.Buryak, R.I., Kuzmenko, S.V. and Nahorna, O.V. (2021), Marketing support of the activities of the agricultural formations and processing enterprises : monography, Teadmus OÜ, Tallinn, Estonia, 1029 p.

Кузьменко С.В., Мельниченко В.В.

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦУКРУ УКРАЇНИ

Мета. Обґрунтування стратегічних напрямів розвитку і конкретних заходів щодо перспектив розвитку ринку цукру України в сучасних умовах.

Методика дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження склали фундаментальні положення економічної теорії та менеджменту, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем розвитку ринку цукру. Використано такі методи дослідження: системного аналізу – при визначенні тенденцій розвитку ринку цукру; рядів динаміки виробництва та споживання цукру за 2001–2023 рр.; статистичний – для комп'ютерної обробки даних про обсяги виробництва цукрових буряків та цукру в Україні; прогнозування потенційних можливостей виробництва цукру на період до 2026 р.

Результати дослідження. Досліджено виробництво, посівні площі та урожайність цукрового буряку в Україні. Проаналізовано виробництво та урожайність цукрового буряку по категоріях господарств України. Здійснено аналіз експорту цукру та досліджено його географічну структуру. З урахуванням складних соціально-економічних умов та військових дій на території України зроблено прогноз виробництва цукру з урахуванням трьох варіантів: найбільш очікуваний, оптимістичний та песимістичний. Встановлено, що ринок цукру України має значний потенціал для розвитку, попри виклики, пов'язані з війною та економічною нестабільністю. Використання сучасних технологій, підтримка з боку держави, розвиток експортних можливостей та впровадження екологічно стійких практик є ключовими напрямками для досягнення стійкого зростання.

Наукова новизна результатів дослідження. Розроблено прогноз виробництва цукру за трьома сценаріями: найбільш імовірним, оптимістичним та песимістичним, з урахуванням складних соціально-економічних умов та наслідків військових дій в Україні. Встановлено, що, незважаючи на перешкоди, створені війною та економічною невизначеністю, ринок цукру в Україні має значний потенціал для зростання.

Практична значущість результатів дослідження. Визначення тенденцій та перспектив розвитку ринку цукру в Україні сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору України на світових агропродовольчих ринках та диверсифікації.

Ключові слова: ринок цукру, виробництво, ефективність, рентабельність, фінансова стійкість,

економічна конкуренція, кон’юнктура ринку цукру, прогноз виробництва цукру.

Kuzmenko S.V., Melnychenko V.V.

TRENDS AND PERSPECTIVES OF SUGAR MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE

Purpose. The purpose of the study is to justify the strategic directions of development and specific measures regarding the prospects for the development of Ukraine's sugar market in modern conditions.

Methodology of research. The research was based on key principles of economic theory and management, as well as the works of both domestic and foreign scientists on the topic of sugar market development. The research methods included systematic analysis to identify trends in the sugar market's development, analysis of sugar production and consumption data from 2001 to 2023, statistical analysis for processing data on sugar beet and sugar production in Ukraine, and forecasting potential opportunities for sugar production up to 2026.

Findings. The study focused on the production, cultivated areas, and productivity of sugar beets in Ukraine. It analysed the production and yield of sugar beets in different categories of Ukrainian farms. The research also examined the export of sugar and its geographical distribution. Taking into account the complex socio-economic conditions and military operations on the territory of Ukraine, the forecast of sugar production was made taking into account three options: the most expected, optimistic and pessimistic. Despite the challenges posed by war and economic instability, it was found that the Ukrainian sugar market has significant potential for development. Key priorities for achieving sustainable growth include the use of modern technologies, state support, development of export opportunities, and the implementation of environmentally sustainable practices.

Originality. Considering the challenging socio-economic conditions and military activities in Ukraine, a sugar production forecast was developed based on three scenarios: the most likely, optimistic, and pessimistic. It has been determined that despite the obstacles presented by war and economic uncertainty, the sugar market in Ukraine holds considerable potential for growth.

Practical value. Identifying the trends and perspectives of sugar market development in Ukraine will help enhance the competitiveness of Ukraine’s agricultural sector enterprises in the global agri-food markets and diversification.

Key words: sugar market, production, efficiency, profitability, financial stability, economic competition, sugar market situation, sugar production forecast.